

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022

- Työ- ja elinkeinoministeriön pääluokka -

Valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaosto

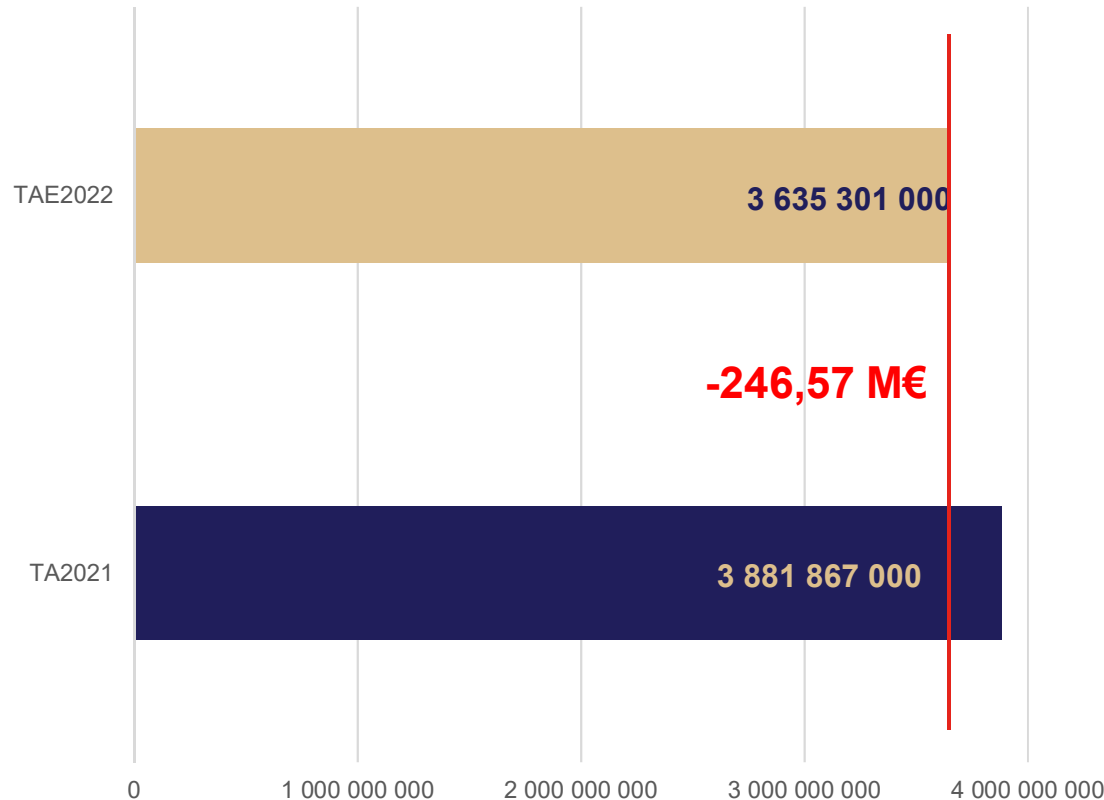
Johtaja Mika Niemelä

29.9.2021

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Pääluokan menot laskevat v. 2021 varsinaiseen talousarvioon verrattuna

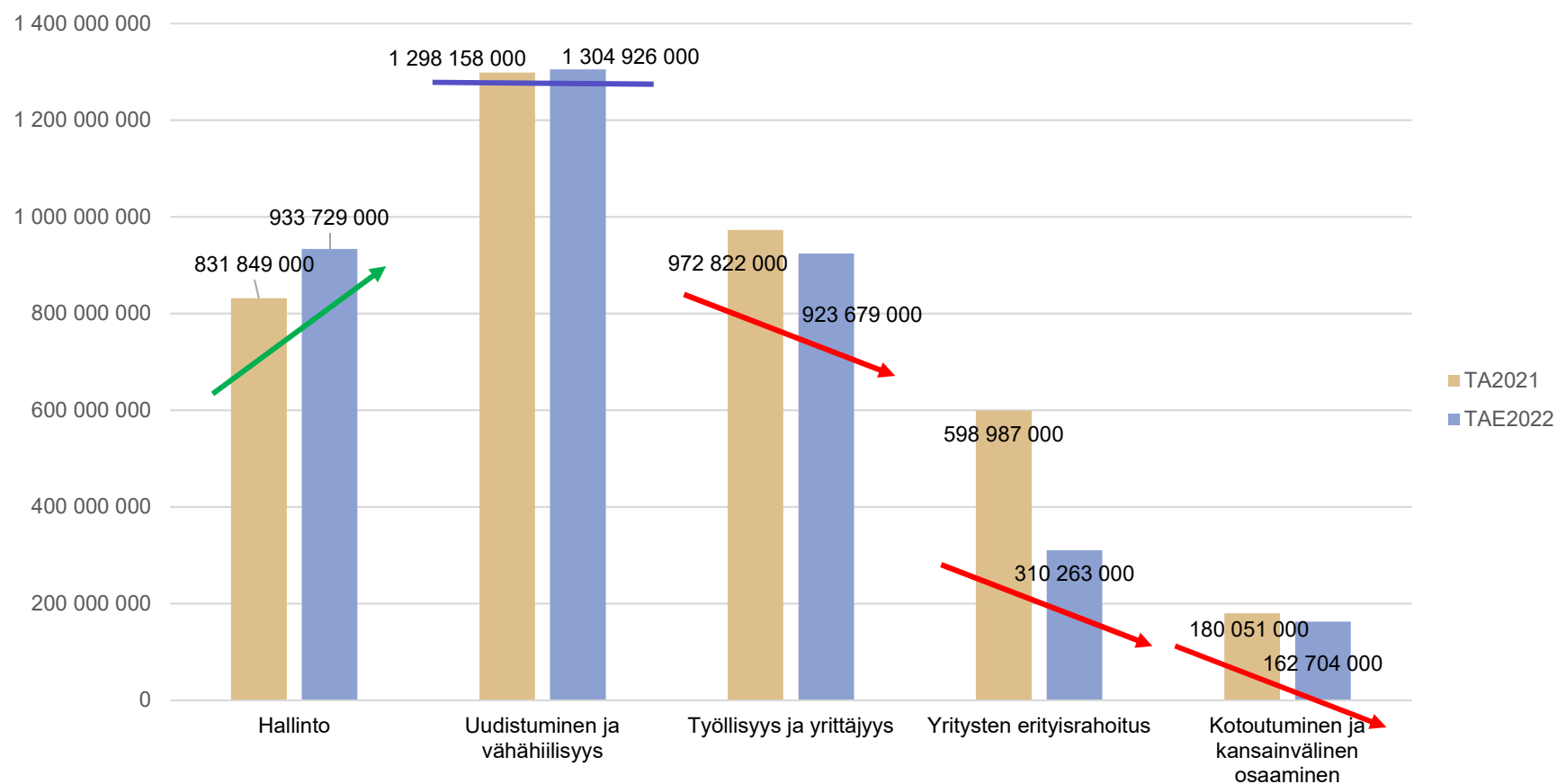

Pääluokan menojen tasoa vuoden 2021 talousarvioon verrattuna laskevat erityisesti kertaluonteisen Suomen Malmijalostus Oy:n pääomituksen poistuminen, Business Finlandin ja ELY-keskusten myöntämien koronatukien maksatusten väheneminen sekä hallitusohjelman mukaisten määrärahaisten tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan sekä kiertotalouden ja toimialojen kasvuun osoitetun määrärahan poistuminen talousarviosta.

TA2021 vs. TAE2022 politiikkalohkoittain

2021 vs. 2022 määrärahat politiikkalohkoittain

Keskeisiä muutoksia

EU:n elpymisväline

- EU:n kertaluonteinen elpymisväline (Next Generation EU) jakaantuu seitsemään ohjelmaan ja välineeseen, joista elpymis- ja palautumistukiväline (RRF) on kooltaan ylivoimaisesti suurin.
- Suomi julkisti lopullisen elpymis- ja palautumissuunnitelmansa 26.5.2021 osana Suomen kestävän kasvun ohjelmaa. Ohjelma **rakentuu neljälle pilarille, joista TEM:n pääluokkaan ohjautuu rahoitusta pilareista 1-3:**
 - 1) **Vihreä siirtymä** tukee talouden rakennemuutosta ja hiilineutraalia hyvinvointiyhteiskuntaa (822 milj. euroa)
 - 2) **Digitalisaation** ja datatalouden avulla vahvistetaan tuottavuutta ja tuodaan palvelut kaikkien saataville (217 milj. euroa)
 - 3) **Työllisyysasteen ja osaamistason nostaminen** kestävän kasvun vauhdittamiseksi (636 milj. euroa)
 - 4) Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuuden vahvistaminen ja kustannusvaikuttavuuden lisääminen (400 milj. euroa)
- **RRF-rahoitus vuoden 2022 talousarvioesityksessä suurin TEM:n pääluokan lisäpanostus:**
 - Määrärahat +311 M€, valtuudet +692 M€

TEM:n hallinnonalan RRF-rahoitusta saavat kokonaisuudet

Pilari 1 (685 M€)

- Energiainfrastruktuuri-investoinnit
- Investoinnit uuteen energiateknologiaan
- Vähähiilinen vety sekä hiilidioksidin talteenotto ja hyödyntäminen
- Teollisuuden prosessien suora sähköistäminen ja vähähiilistäminen
- Keskeisten materiaalien ja teollisuuden sivuvirtojen uudelleenkäyttö ja kierrätys
- Tukiohjelma kiinteistö- ja rakentamisalalle ilmastonmuutoshaasteisiin
- Julkinen latausinfrastruktuuri ja kaasutankkausverkko

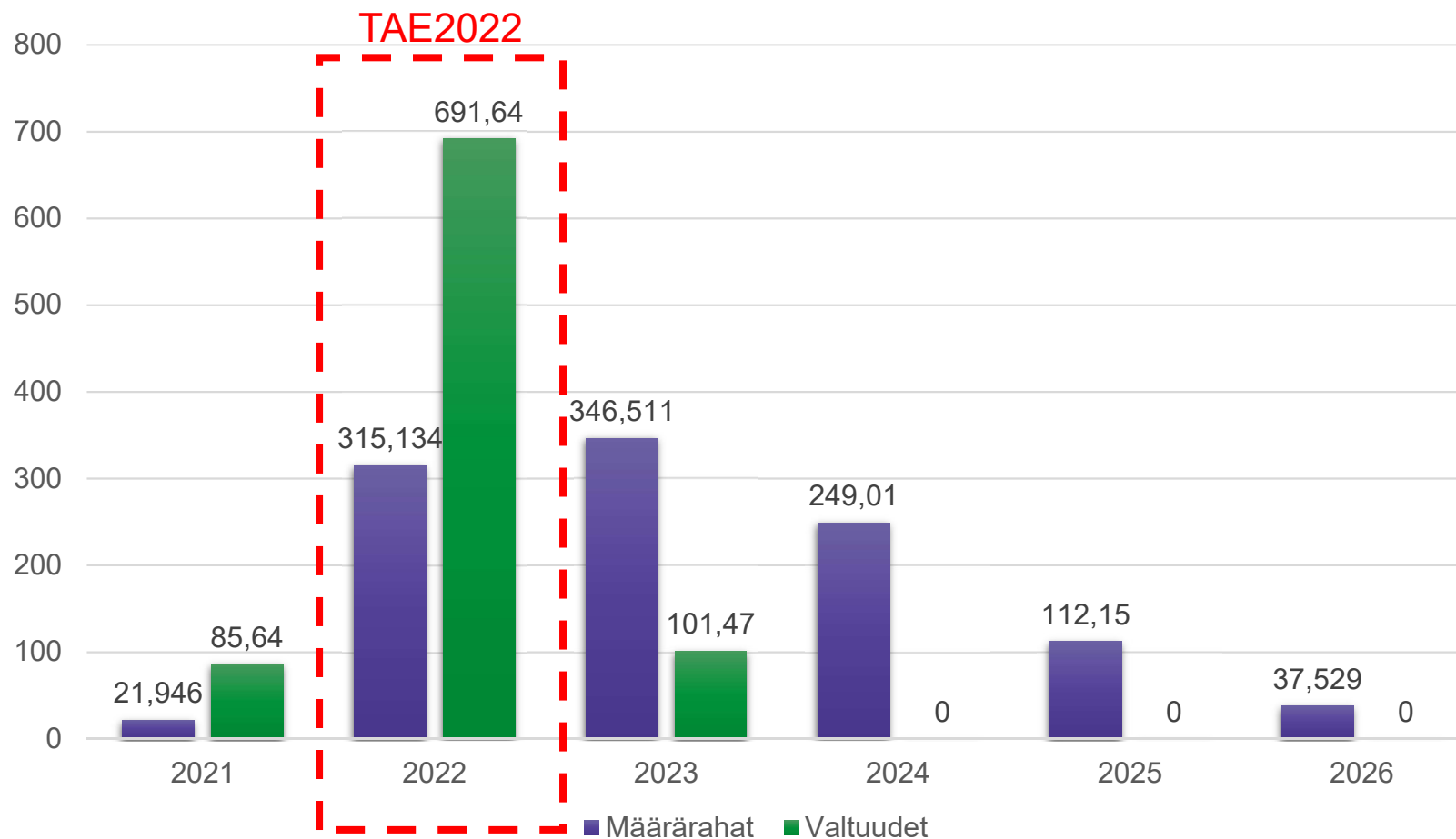
Pilari 2 (44 M€)

- Yritysten digitalous
- Mikroelektroniikan arvoketju
- 6G:n, tekoälyn ja kvanttilaskennan kehittämis-ympäristöt
- Rahanpesun estämisen tehokkaan valvonnan ja täytäntöönpanon varmistaminen

Pilari 3 (333 M€)

- Pohjoismainen työvoimapalvelumalli
- Digitaalinen infrastruktuuri osaajien maahanmuuton tueksi
- Ohjaamojen kannustinmalli kunnille
- Osatyökykyisten välityömarkkinatoimija
- Jatkuvan oppimisen uudistus ja digitalisaatio-ohjelma
- Kilpailtu rahoitus innovaatioinfrastruktuureihin
- Vihreää siirtymää edistävä TKI-rahoituksen kokonaisuus: Veturihankkeet
- Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus: Avainalojen vauhdittaminen ja osaamisen vahvistaminen
- Vihreää siirtymää tukeva TKI-rahoituksen kokonaisuus: Innovatiivisten kasvuyritysten tukeminen
- Kasvun kiihdyttämisohjelma pk-yrityksille
- Teollisuuden vähähiilisen, kiertotalouden ja digitaalisen uudistumisen edistämisen ja teollisen palveluviennin kasvattamisen ohjelma
- Terveys- ja hyvinvointiosaaminen ja -teknologia
- Tuki luovien alojen ja tapahtuma-alan yrityksille pilottien toteuttamiseksi
- Matkailualan kestävän ja digitaalisen kasvun tukeminen

RRF: TEM määrärahat ja valtuudet 2021-2026 (milj. €)

RRF-panostukset TEM:n pääluokka momenteittain (M€)

		2021	2022	2023	2024	2025	2026	Yhteensä
32.01.01	TEM toimintamenot	0,426	2,24	1,97	0,885	0,166	0,133	5,82
32.01.02	ELY-keskusten toimintamenot	0,28	3,235	2,005	0,61	0	0	6,13
32.01.03	TE-toimistojen toimintamenot	0	70	0	0	0	0	70
32.01.05	Business Finlandin toimintamenot	5,174	11,52	8,19	4,135	0,534	0,267	29,82
32.01.09	Energiaviraston toimintamenot	0,1	0,1	0,1	0,1	0	0	0,4
32.01.10	Digitalisaation kehittäminen	3,2	23,4	11,8	0,6	0	0	39
32.20.40	Business Finlandin avustukset	9,576	65,939	106,546	85,15	55,75	30,729	353,69
	<i>Valtuus</i>	85,64	233,98	34,07	0	0	0	353,69
32.20.41	Energiatuki	0	111,48	193,28	150,34	53,7	6,4	515,2
	<i>Valtuus</i>	0	453,2	62	0	0	0	515,2
32.20.47	Liikennesähkön ja kaasun lataus- ja tankkausinfra	0	13,2	6,4	0	0	0	19,6
32.30.32	Valtionavustus kunnille ohjaamotoimintaan	3,19	3,19	3,19	3,19	0	0	12,76
32.30.42	Yritysten kehittämishankkeet	0	0,83	3,03	4	2	0	9,86
	<i>Valtuus</i>	0	4,46	5,4	0	0	0	9,86
32.30.87	Osatyökykyisten työllistymistä edistävä erityistehtäväyhtiö	0	10	10	0	0	0	20

RRF-lisäpanostukset TAE 2022:ssa

- Pohjoismaisen työvoimapalvelumallin toimeenpano +70 milj. euroa
- Energiatukivaltuus +453 milj. euroa
- Business Finlandin avustusvaltuudet +234 milj. euroa
- Digitalisaatiohankkeet (TE-digi, Reaalitalous, PRH:n edunsaajarekisteri) +23,4 milj. euroa
- Julkisen liikennesähkö ja latausinfrainvestoinnit +13,2 milj. euroa
- BF:n toimintamenot (matkailu, hallinnointi jne.) +11,5 milj. euroa
- Osatyökykyisten työllistymistä edistävän yhtiön perustamispääomaan +10 milj. euroa
- Yritysten kehittämishankkeet, kasvuohjelma +4,46 milj. euron valtuus
- Hallinnolliset ja muut toimeenpanevat lisäresurssit: työ- ja elinkeinoministeriö, ELY-keskukset, Energiavirasto +5,5 milj. euroa

Uudistuminen ja vähähiilisyyys

- Business Finlandin avustusvaltuudet kasvavat (RRF:stä johtuen) 336 M€:sta reiluun 572 M€:oon; lainavaltuudet säilyvät vajaassa 147 M€:ssa
 - Avustusten arviomäärärahataso laskee vajaalla 41 M€:lla ja lainojen vajaalla 40 M€:lla lähinnä tilapäisten koronavaltuuksien maksatusten pienentymisestä johtuen.
- Energiatukivaltuus kasvaa (RRF:stä johtuen) 160 M€:sta reiluun 546 M€:oon.
- Laivanrakennuksen innovaatiotukeen esitetään 15 M€:n valtuus uusiin laivahankkeisiin
- Uusiutuvan energian tuotantotuen arviomäärärahaksi esitetään lähes 310 M€:a, joka on 26,8 M€:a vuoden 2021 varsinaisen talousarvion tasoa enemmän.
 - Arviota nostavat erityisesti muutokset päästöoikeuden ja sähkön markkinahinnoissa.

Työllisyys ja yrittäjyys (i)

- Lukuun sisältyy kolme uutta momenttia:
 - 32.30.32 Valtionavustus kunnille Ohjaamoiden monialaisuuden vahvistamiseen (3,2 M€, RRF)
 - 32.30.41 Valtionavustus osatyökykyisten työllistymiseen (10 M€)
 - 32.30.87 Pääomasijoitus osatyökykyisten työllistymistä edistävälle osakeyhtiölle (10 M€, RRF)
- Osatyökykyisten työllistymistä edistävä yhtiö
 - Uusi erityistehtäväyhtiö, jota koskeva laki tullaan antamaan eduskunnalle lokakuun puolivälissä. Tavoitteena yhtiön toiminnan käynnistäminen v. 2022 aikana.
 - Yhtiön tehtävänä olisi auttaa kaikkein vaikeimmassa työmarkkina-asemassa olevien työhaluisten työttömien osatyökykyisten työllistymistä, kohentaa heidän osaamistaan ja työmarkkinavalmiuttaan niin, että mahdollisimman moni heistä voi siirtyä avoimille työmarkkinoille.
- Pohjoismainen työvoimapalvelumalli (rahoitus hallinto-luvussa)
 - RRF:n kautta rahoitusta TE-toimistoille 70 M€:a ja digitalisaatioon 13 M€ mallin käynnistämiseen v. 2022.
 - Malli koostuu kolmesta uudistuksesta:
 - 1) työnhakijan palveluprosessin uudistaminen,
 - 2) työnhakuvelvoitteen asettaminen ja
 - 3) työttömyysturvan seuraamusjärjestelmän kohtuullistaminen.
- Julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin esitetään 286 M€:a, joka on hieman vajaat 10 M€:a enemmän kuin kuluvana vuonna

Työllisyys ja yrittäjyys (ii)

- Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi energiantensiivisen teollisuuden sähköistämistuesta. Sähköistämistukeen on esitetty 87 milj. euroa vuodelle 2022
 - Energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistuella kannustetaan hiilineutraaliin tuotantoon ja energiantensiivisten yritysten sähköistämiseen kustannuskilpailukyky huomioiden
 - Tuen saamisen ehtona on energiakatselmusten tekeminen.
 - Tuen saajan tulee kattaa vähintään 30 % sähkönkulutuksestaan hiilettömistä lähteistä.
 - Tuensaajan tulee kohdistaa myönnetystä tuesta vähintään 50 % hankkeisiin, joilla edistetään hiilineutraalimpaan tuotantoon siirtymistä.
 - Kansallinen tuki-intensiteetti on 25 %.
 - Maksettavan tuen suuruus riippuu päästöoikeuden hinnasta, tuen saajan sähkönkulutuksesta sekä hiilidioksidin päästökertoimista.
 - Tuen enimmäismäärä (talousarviossa) 150 M€/v.
- Päästöoikeuksien epäsuorien kustannusten kompensatiotuki lakkaa.
- Uusi rakennerahastokausi käyntiin syksyllä 2021. Vuoden 2022 talousarvioesitys sisältää esityksen lähes 610 M€:n myöntämisvaltuudeksi, jonka lisäksi vuodelta 2021 arvioidaan siirtyvän valtuutta reilut 350 milj. euroa, koska myöntämispäätöksiä uudesta kaudesta aloitetaan tekemään pääosin v. 2022.
- JTS-riihessä 2022-2025 linjattuun perustuen turvetuotantokoneiden ”romutuspalkkioon” esitetään 9,1 M€.

Yritysten erityisrahoitus

- Finnvera Oyj:n tappiokorvauksiin (ja korkotukiin) esitetään 197 M€, joka on 7 M€:a enemmän kuin kuluvan vuoden talousarviossa.
 - Pääosin lisäys aiheutuu koronatilanteen johdosta nostetuista kotimaan rahoitusvaltuuksista ja tappiokorvausprosentista
 - Pk- ja midcap -yrityksille annettujen lainojen ja takausten vastuukanta on 2,8 mrd. euroa (30.6.2021). Lain mukainen enimmäisvaltuus on 12 mrd. euroa.
- Korko- ja muu tuki julkisesti tuetuille vienti- ja alusluotoille arviomäärärahaksi esitetään 90,7 M€:a, joka on 7,5 M€ v. 2021 arviomäärärahaa korkeampi.
 - Lisäys aiheutuu volyymin kasvusta ja korkotason muutoksista
- Suomen Malmijalostus Oy:n omistajaohjaus siirrettiin 5/2021 TEM:stä valtioneuvoston kansliaan.
 - Vuoden 2021 talousarvioon sisältyvä kertaluonteinen 300 m€:n pääomitus akkuklusterin investointeihin poistuu vuoden 2022 talousarvioesityksestä.

Kotouttaminen

- Valtion kuntakorvauksiin kotouttamisesta esitetään 154 M€:a, joka 17 M€:a vähemmän kuin kuluvan vuoden varsinaisessa talousarviossa
 - Korvausten piirissä arvioidaan olevan vuonna 2022 vähemmän henkilöitä vuoteen 2021 verrattuna, mikä vähentää tarvittavan määrärahan määrää.
 - Pakolaiskiintiö 1 050 henkilöä (sama taso kuin v. 2021)
 - Afganistanin lähetystöön paikalta palkattujen henkilöiden ja turvallisuudesta vastanneen henkilöstön evakuoinneista Suomeen on huomioitu vuoden 2022 talousarviossa sekä mom. 32.50.30 (Valtion korvaukset kotouttamisesta) määrärahatarpeessa että mom. 32.30.51 (Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut) määrärahatarpeessa kotoutumiskoulutuksen osalta.
 - 32.30.51 Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut, kotoutumiskoulutus **+740 000 €**
 - 32.50.30 Valtion korvaukset kotouttamisesta, **+2 400 000 €**

	2020	2021*	2022*	*Arvio
Myönteisen päätöksen saaneet/saavat turvapaikanhakijat	2 066	2 300	1 782	

- Kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistäminen -momentille esitetään 8,5 M€, jossa on laskua 0,4 milj. euroa vuoden 2021 varsinaiseen talousarvioon verrattuna.
 - Määrärahassa on huomioitu vähennyksenä Työelämän monimuotoisuusohjelmaan varatun määrärahan päättymisen (0,4 M€).

Hallinto

- Hallinnonalan keskeisten digihankkeiden rahoitus esitetään koottavaksi uudelle momentille 32.01.10 *Digitalisaation edistäminen*
 - Momentin määrärahaksi esitetään 27 M€, josta 23,4 M€:a on RRF:n kautta rahoitettavaa
 - Luvat ja valvonta –hankkeelle jatkorahoitusta 2,2 M€.
- TE-toimistojen toimintamenoihin esitetään 268 M€:a, jossa on lisäystä v. 2021 tasoon nähden 58,5 M€
 - Pohjoismainen työvoimapalvelumalli +70 M€ (RRF)
 - TE-digihankkeen rahoitus (siirto) -10 M€
- Work in Finland -tukirakenteen perustaminen tukemaan osaavan työvoiman maahanmuuttoa +2,7 milj. euroa
- Virastojen toimintamenoissa ei suuria muutoksia: lainsäädännön johdosta tulevia uusia, kehyksen ylittäviä resursseja tulossa useampaan virastoon.
 - Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, 90 000 euroa konfliktimineraalien valvonta
 - ELY-keskukset, 250 000 euroa vesihuoltolaitosten valvontaan
 - Energiavirasto, 250 000 euroa alkuperäistakuu, 107 000 euroa verkkovalvontaan
 - RRF-hallintotehtävien resurssointi (TEM, EV, BF)

Tulot: päästöoikeuksien huutokauppatulot

- **Päästöoikeuden** hinta-arviona on käytetty 65 euroa, jonka perusteella huutokauppatulojen arvioidaan olevan 492 M€:a v. 2022.
 - Vuoden 2021 varsinaisessa talousarviossa tuloarvio kuluvalle vuodelle oli 204 M€, tuloarviota tullaan korjaamaan 148 M€:lla ylöspäin syksyn 2021 lisätalousarvioesityksessä.

Päästöoikeuksien huutokauppojen toteutuneet hinnat 01/2020-07/2021 (€)

